

CENNETİ YERYÜZÜNDE YARATMAK

Sınıfsız ve Sömürsüz
Bir Dünya Mücadelesi Tarihinden Sayfalar

YILDIRIM KOÇ

Yayın Yönetmeni

Erdem ATAY

Sorumlu Müdür

Barış YURTERİ

Editör

Özsevi ERÖZ

Son Okuma

Yılma Başar KORKMAZ

Kapak Tasarım

Burakhan BAŞARAN

Sayfa Tasarım

Adem ŞENEL

Birinci Baskı: Haziran 2025

ISBN: 978-625-96961-2-6

Yayıncı Sertifika No: 47646

www.pankusyayinlari.com

www.veryansintv.com

PANKUŞ YAYINLARI

İLKAN MEDYA REKLAM TİCARET ANONİM

ŞİRKETİ KURULUŞUDUR

Yıldızevler Mh. Rabindranath Tagore Cd. 47/4

Çankaya/Ankara

Tel: 0312 222 98 87

BASKI

Uzunist Dijital Matbaa A.Ş. Akçaburgaz Mah. 1584 Sk. No: 21

Esenyurt / İstanbul tel: 0212 945 48 82 Sertifika No: 68922

© Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 ve 2937 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Yasası Hükümleri gereğince kitabı yayımlayan PANKUŞ YAYINLARI'na aittir. Yayınevinin izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, yayınlanamaz ve depolanamaz.

İÇİNDEKİLER

Sunuş.....	7
Giriş.....	11
1. Nasıl Bir Cennet?	13
2. İnsanlık Cennetten Nasıl Kovuldu?	15
3. Sınıfsız ve Sömürsüz Bir Dünya Özlemi Peşinde Koşanlar.....	17
I. Eşitlikçi Bir Toplumu Yazdıkları Eserlerde Savunanlar.....	22
1. Eski Yunan'da Eşitlik.....	22
2. Farabi'nin "Erdemli Şehir"i (El-Medinetü'l Fâzıla).....	26
3. Rıza Şehri.....	27
4. Thomas More ve Ütopya	32
5. Tommaso Campanella ve Güneş Ülkesi	42
6. Diğer Ütopyalardan Bazıları	46
7. İsmail Gaspıralı'nın Darürrahat Müslümanları.....	49
8. Hüseyin Cahit Yalçın'ın Hayat-ı Muhayyel Kitabı.....	51
9. Çağdaş Ütopyalar	53
II. Eşitlikçi Bir Toplum Doğrultusunda Çabalar	59
1. Lycurgus ve Sparta'da Yaşam	59
2. Lipari'da Komünizan Yerleşim	61
3. Essenler	61
4. Batı Anadolu'da Aristonikos Önderliğinde Köle Ayaklanması.....	61
5. Potlaç, Yağmalatma, Hân-ı Yağma, Kençliyü	62
6. İlk Döneminde Hristiyanlık	69
7. Mazdek.....	71
8. Ebû Zerr-i Gıfârî	73
9. Babek	75
10. Karmatiler	77
11. Bogomiller ve Katharlar	81
12. Hasan Sabbah ve İsmaililer	82
13. Özgür Ruh Kardeşliği.....	83
14. Babailer	83
15. Selanik'te Zelotların Ayaklanması ve Yönetimi	87
16. John Wycliffe ve John Ball	88

17. John Huss.....	88
18. Thomas Münzer.....	89
19. Anabaptistler ve Münster Kentinde Yönetim.....	90
20. Kalenderoğlu.....	91
21. Kazıcılar.....	92
22. Diğer Bazı Girişimler.....	92
III. Çölde Vaha Yaratma Girişimleri.....	94
1. Ahiler.....	94
2. Komün Girişimleri.....	98
3. Şirket Mülkiyetinin Yaygınlaştırılması Girişimleri.....	100
4. İsrail'in Kibbutzları.....	100
IV. Şeyh Bedreddin, Börklüce Mustafa ve Torlak Kemal.....	103
1. Kaynaklar-Yayınlar.....	106
2. Börklüce'nin Ortaklaşmacı Görüşlerine İlişkin Tek Kaynak.....	111
3. Yeren ve Suçlayan Yazarlar.....	117
4. Öven Yazarlar.....	121
5. Nesnel Değerlendirmeler.....	124
Sonuç.....	135
Kaynakça.....	137

Sunuş

Sömürünün ve baskının hâkim olduğu, insanların bencilleştirilip yalnızlaştırıldığı, doğal kaynakların israf ve tahrip edildiği bir ülkeyle dünyada yaşıyoruz. İnsanlığın ulaştığı üretim gelişmişliği; bugünün koşullarında herkesin insanca yaşayabilmesi için gerekli ürünleri üretebilecek ve hizmetleri sunabilecek düzeyde. Buna karşın, bir tarafta servetler birikirken diğer tarafta yoksulluk artıyor. Bir tarafta yoksulluk ve açlık varken diğer tarafta bazı ürünler, fiyatları düşmesin diye tahrip ediliyor. Bir tarafta ihtiyaç içindeki insanlar, diğer tarafta kullanılmayan üretim kapasitesi ve insan gücü (işsizlik) var. Bu adaletsizliğin sürdürülebilmesi için baskı uygulanıyor; insanları sessizleştirecek, uyutacak ve hatta başkaları üzerinde baskı aracı olarak kullanılmasını sağlayacak araçlar geliştiriliyor. Televizyon kanallarının çoğunun eğlence programları, filmleri, dizileri, tartışma programları hep bu amaca yönelik. Hâkim sınıflar dini duyguları da bu amaçla kullanmaya çalışıyor. Bu adaletsizlik ve baskılar, insanların önemli bir bölümünde kişilik bozulmalarına yol açıyor. Hayatta kalabilmek isteyenlerin büyük kısmı bencilleşiyor ve bireycileşiyor; insan ilişkilerinde dayanışma ve dostluk değil, çıkar hesapları belirleyici oluyor.

Bencillik ve bireycilik insanın doğal özelliği değil. İnsanın temel ve doğal özelliği, varlığını koruyabilme güdüsü. Sınıflı toplumlarda ve özellikle içinde yaşadığımız kapitalist toplumda, varlığını koruyabilme çabası insanı bencil ve bireyci yapıyor. Sınıfların ve sömürünün olmadığı bir toplumdaysa varlığın korunabilmesi toplumsal dayanışmaya bağlı. Diğer taraftan sınıflı toplumlarda baskı ve sömürüye karşı mücadele, bireycilikten ve

bencillikten kurtulmayı gerektiriyor. Bireycilik ve bencillikten kurtulma süreci, sınıfsız ve sömürsüz bir dünya kurma mücadelesine katılmakla başlıyor. Günümüzde doğanın sunduğu ve çocuklarımızdan ödünç aldığımız kaynaklar hızla israf ediliyor. Kapitalistler, insanları daha fazla tüketmeye yönlendiriyor. “Modasının geçtiği” ileri sürülerek eskimemiş birçok ürün çöpe gidiyor. İnsanlar, kullandıkları cep telefonlarıyla, marka giysileriyle, altlarındaki arabalarla kişilik buluyor ve itibar kazanıyor. Bu süreçte de doğa tüketiliyor. Kapitalizme karşı çıkmadan “çevrecilik” yapanlar ise kanserli hastaya ağrıkesici veriyor. İçinde yaşadığımız düzenin adı kapitalizm; kapitalizmin emperyalizm aşaması. Emperyalist ülkelerin halkları, başka ülkelerin sömürülmesinden sağlanan kaynaklardan pay aldıkları için, maddi sorunlarını büyük ölçüde çözebiliyor, ancak onlar da giderek daha bencilleşiyor, yalnızlaşıyor, insanlıktan çıkıyor. Bu toplumlarda içki, sakinleştirici ilaçlar ve uyuşturucu yaygınlaşıyor, intiharlar artıyor. İnsanlar yalnızlaşmalarına çözümü dostlukta değil, psikologlarda arıyor. Emperyalizmin sömürsü altındaki ülkelerde yaşayan insanların sorunları daha da büyük.

Bugüne ilişkin bu gözlemler yalnızca çağımıza özgü değil. Binlerce yıldır benzeri sorunlar yaşandı, ancak kapitalizm ve özellikle kapitalizmin emperyalizm aşamasında bu sorunlar giderek daha da arttı. Başka bir dünya mümkün mü?

- Sömürünün ve baskının olmadığı, insanların toplumsal üretime yeteneklerine göre katkıda bulunup üretilen ürünlerden ihtiyaçlarına göre pay aldığı,
- İnsanların bencillikten kurtulup birbirine kardeşçe, yoldaşça, dostça yaklaştığı,
- Doğanın sunduğu zenginliklerin akıllı bir biçimde kullanıldığı, tüketim çılgınlığı yerine sade bir yaşamın hâkim olduğu bir dünya yaratılamaz mı?

Geçmişte böyle bir dünya düşünen ve/veya yaratmaya çalışan insanlar oldu ki bugün de var. Bu kitap, bu insanların ve

örgütlenmelerinin yalnızca bir bölümünün kısacık öyküsü. Dünyada geçmişten günümüze insanlar ütopyalar peşinde koştular. Bu kitapta ele alınanlar, bu ütopyalardan ve/veya girişimlerden, ortak mülkiyete dayalı olup dostluk temelinde yeni bir olgun insan yaratmaya çalışanlar. Ekonomik hayatın büyük bölümünün değil de yalnızca bir bölümünün kamu veya devlet mülkiyetinde olması öngörülen ütopya ve girişimler, bu çalışmanın dışında tutuldu.

Bu kitapta adı geçen ve geçmeyen, birbirinden farklı ülkelerde ve zamanlarda yaşamış ve dünyayı cennete çevirmeye çalışmış insanları saygıyla anıyoruz. Onlarla her konuda aynı görüşleri paylaşmasak da sınıfsız ve sömürsüz bir dünya ve sınıflı toplumun kişiliklerde yol açtığı çarpıklıklardan arınmış bir insanlık yaratma mücadelesi hepimizi birleştiriyor. Bir insanın gerçek ölümü, adının son kez anıldığı andır. Sınıfsız ve sömürsüz bir dünya için mücadele edenleri saygıyla analım ve yaşatalım.